

Császár Levente

Mozi

– Csapó! Négyes indul!

A szemellenzős rendező egy kettes létráról kiabált a szócsövébe, miközben nadrágtartójának keresztpántja alatt a hátán átütött az izzadság. A stáb elhallgatott, nem akarta senki az egyébként is ideges rendező haragját magára zúdítani.

A kamera előtt a filmvászonról oly jól ismert arc állt. Szőke, göndör hullámokban vállára omló haja keretbe foglalta hatalmas, álmodozó szemeit, a smink érzékeny sápadttá tette, a vörös rúzs még jobban kihangsúlyozta egyébként is telt ajkait.

Az annyi férfiszívet megdobogtató rekedtes hang azonban most elakadt.

– Nem, és nem, és nem, Kata! – üvöltötte a délután folyamán sokadszor a feldühödött rendező.

Kálmándy Kata mérgesen toppantott egyet, kezei ökölbe szorultak, mintha csak a rendező hájas nyakán kulcsolódtak volna össze ujjai.

– Oké! Fél óra szünet! – szólt gyorsan közbe az alacsony gyártásvezető megelőzve a kitörni készülő vihart.

Diós Károly rendező és csapata három nap óta kisebb-nagyobb megszakításokkal forgatott Marci kertjében. Bevetették magukat a százéves gyümölcsfák alá, reflektorokat szereltek a kápolna környékére, mikrofonokat aggattak a fenyőfákra.

Dióst, számos nagy sikerű mozi-film rendezőjét egy természetrajzfilm forgatására kérték fel, amelynek egy részében a madarak életét mutatják majd be. A rendező rövid rábeszélés után elfogadta az ajánlatot, még

úgysem csináltam ilyet! felkiáltással. Hogy azért a természeten kívül egyéb látnivaló is legyen a nézők számára, a készülő produkcióba narrátornak a Végzetes nyár című utolsó filmjében a női főszerepet alakító Kálmándy Kata művésznőt kérte fel. A választás ésszerűnek tűnt, a divát egy egész ország imádta. A színésznő először visszautasította az ajánlatot, én egy természetrajzfilmben? Mikor azonban a tiszteletdíját a sokszorosára emelték, nagy kegyesen igent bólintott rá ő is. A munkát azonban csak félvállról vette, a szövegét sem tanulta meg rendezesen. A három nap alatt többször is emiatt kellett megállítani a felvételt. Ilyenkor természetesen a rendezővel jól összevesztek.

Diósnak a szakmában olyan neve volt, hogy bármit megengedhetett magának. Kata úgyszintén. Nyílt titoknak számított, hogy a rendező gyengéd érzelmekkel viseltetett Kata iránt, aki viszont az idősödő férfit semmibe vette. Így kész bolondokháza volt minden egyes közös munkájuk. Ez alól a mostani sem volt kivétel.

– Csapó, ötös indul!

Marci a filmben többször is felbukkant. Mesélt a madarokról, beszélt a madárvédelmi eszközökről, és persze Párizsban elért sikeréről, aminek köszönhetően most itt nála forgatták a film madarakra vonatkozó részeit.

Nyugodt, magabiztos hangja, melyből sütött a madarak iránti feltétel nélküli elkötelezettség, magával ragadta a stábot is a felvétel alatt. Olyan szeretettel beszélt kis szárnyas

barátairól, a fák, az erdő életéről, anyai apró-cseprő, mégis fontos dolgot tudott erről a világról, hogy a filmesek is teljesen a hatása alá kerültek. Jó lesz, jó lesz! – mondogatta Diós, és egyre nagyobb lendülettel vetette bele magát a forgatásba, mint mindig, ha az általa készített film szele egyszer csak megcsapta, magával ragadta.

– Gyermekkoromban fülemüledalra ébredtem. Az erdőszéli bokros csalisokban vígan kurjongatott a gerle, beljebb az erdőben édesen búgott a vadgalamb. A mezőn a szántóvető parasztembert pacsirtadal és a barázda-billegető kísérté nehéz munkájában. Ma már mindezek a múlt emlékei lesznek. Lassan elcsendesedik a mező, az erdő, és csak a modern gépek fülsértő zaja kíséri a falusi ember életét. Épp ezért arra kérem az utókort, hogy tegyen meg mindent annak az érdekében, hogy a már kipusztulóban lévő fűrj, fogoly pacsirta, fácán és az erdeinkben, gyümölcsöseinkben még élő, hasznos madaraink ne csak fennmaradjanak, hanem az emberiség hasznára és gyönyörűségére szaporodjanak is. Ha ezt a kérésemet megszívlelik, akkor majd önök is élvezhetik és örömeiket lelhetik abban, amit a madarak nyújtanak.

– Hogyan vélekedik az otthon tartott madarokról? – búgta a rekedtes hang a szünet befejeztével.

A férfi várt egy pillanatig, mielőtt válaszolt volna:

– Egyszer apám elvitt egyik üzleti útjára valamelyik bányához. Öt-hat éves lehettem talán. Míg apám a dolgait intézte, addig én kint nézelődtem. Az egyik nyitott ablakból érdekes hangok szűrődtek ki. A párkányt nem értem fel, egy virágcserepet húztam oda nagy nehezen, arra álltam fel, és úgy kandikáltam be az ablakon. A szobában két kalitkát láttam. Az

egyik a falon lógott, két kanári röpködött benne félősen. A másik a zongorán állt, és innen jöttek azok a furcsa hangok. Egy gyönyörű, ezer színben játszó beszélő papagáj nézett belőle ki kíváncsian. Egy pillanatig nem gondolkodtam. Miután bemásztam, egy mozdulattal kinyitottam a falon lévő kalitkát. A két kis sárga madár önfelédten repült ki a nyitott kisajtón, fel, egész a plafonig, tettek egy tiszteletkört a szobában, majd egy kecses mozdulattal kirepültek az ablakon. A papagáj természetesen nem tudta szó nélkül megállni a látottakat. Lótetű, lótetű! – hangoztatta rekedtes, krákogó hangján, miközben idegesen ugrált a kalitkájában és figyelte, hogy mi történik két kis szomszédjával. Aztán, mikor az ő ajtaját is kinyitottam, csak állt ott mozdulatlanul, fel sem fogta, hogy ettől a pillanattól kezdve ő is szabad. Úgy kellett kihúznom és kilendítenem az ablakon, na sipirc, te lótetű!

– Nem unatkoztál? – kérdezte apám, mikor nagy sokára visszaért.

– Unatkozom! Mit lehet itt csinálni egyáltalán? – húzta Kata a száját kezében egy hosszú cigarettával, miközben óvatosan lépkedett, cipőjének túsarka nehogy sáros legyen.

A harmadik nap estéjére befejezték a forgatást, a többi a vágók dolga lesz majd a stúdióban.

Az egész stáb a Szabó malomban volt elszállásolva. Mint egy kis hotel, olyan volt ez az emeletes téglapépület. Szépen karbantartott, parknak is beillő árnyas kertjével, a hatalmas, zúgó malomkerekekével úgy állt ott az erdő aljában, mint egy elvarázsolt kastély.

Itt volt a faluban a legtöbb férőhely egy helyen, ide szállásolták el az egész forgatócsoportot. A stábhoz tartozott Diós, a rendező, és bár itt

volt a gyártásvezető, aki tulajdonképpen a felvételeket vezette, az igazi főnök azonban Diós volt, ez kérdés sem lehetett. Itt volt az operatőr két segédjével, akik közül az egyik a világitásért, a másik a hangért volt felelős. És természetesen itt volt a művész nő két kísérőjével, két idősödő vénkisasszonnyal, akik közül az egyik a fodrása volt, másik a sminkjét igazgatta minden egyes felvétel előtt. Rövid elfoglaltságukon kívül egyébként csak nézelődtek. – Ennyit én is megcsinálnék! Még talán kicsivel többet is! – mondta Jojó bá' a fogai között a többi munkásnak, akik szintén ott leleskedtek a kerítésnél az egész felvétel ideje alatt.

A társaság a malom előtt megterített hosszú asztal mentén ült. A búcsúvacsoraként felszolgált vadpörköltet Müller Ádám, a Kaszinó tulajdonosa készítette saját kezűleg. A vendégek meg is nyalták mind a tíz ujjukat a lakoma után. Most, hogy a vacsora elfogyott, a fő hangsúlyt a kancsókból felszolgált legjobb környékbéli borok vették át.

– Nem sétálunk egyet? – kérdezte a művész nő Marcit, s azzal meg sem várva a választ, elindult az erdő felé.

Húvös este volt, kardigánját összehúzta magán.

– Jó ez a csendes békesség itt maguknál, de valószínű, én egy nap után halálra unnám magam. Maga nem szokott unatkozni?

De még mielőtt Marci felelhetett volna, gyökeret vert a nő lába, rémült arccal kérdezte Marcit:

– Mi volt ez, az istenért?! – és akaratlanul is a férfihoz simult az ismeretlen, az egész erdőalját betöltő hang hallatán.

A semmihez sem hasonlítható hang okozója, egy magányos, kint

felejtett csacsi a fák egyikéhez volt kötve az erdő szélén, a sötétben nem láthatták.

– Csak a komp – felelte rezzenéstelen arccal Marci. – Indul át a folyón, és ilyenkor dudál.

Kata nem válaszolt semmit, csak törte a fejét, beletúrt szőke hajába, milyen nagyobb folyó is lehet itt, ahol komp tud közlekedni. Míg ezen töprengett, Marci karját továbbra is fogva tartotta.

Sanyi pedig, Komlósiék kint felejtett éhes szamara, csak iázott tovább bele az estébe, gazdáját hívogatva szomorúan.

– Ha esetleg maga is nagyon unatkozna, megkereshet. Unatkozunk együtt – nézett Marcira a színésznő jelentőségteljesen, mikor visszaértek a malomhoz, és azzal köszönés nélkül felment a szobájába.

Kint azonban még egyáltalán nem voltak álmosak. Müller Ádám hordójából már egy ásónyomnyit biztos leittak. Ádám valahonnan kerített egy zenészt is. Füsti lógó fejjel, csukott szemmel húzta harmonikáját. Szabó molnár még a két vénlányt is megtáncoltatta.

Diós rendező vöröslő fejjel nagyokat szellentett, miközben Marcinak magyarázott akadozó nyelvel:

– Neked színésznek kell lenned, színésznek, édes öcsém! Igyál csak! Egy színésznek ezt tudni kell! – és azzal teletöltötte megint Marci poharát is.

Nem volt mese, egy hajtásra kellett felhajtani ismét.

– A legközelebbi filmemben te játszol – csuklott egy nagyot –, az... az öreg... hősszerelmes meg elmehet a...búsba! – s azzal a feje az asztalra hanyatlott.

Miután elcsendesedett minden, Marcinak is kellőképpen szédült a fe-

je. Ködös szemekkel az emeleten lévő sötét ablakok közül próbálta meg kitalálni, melyik is lehet Kataé. Mondjuk az, mutatott az egyikre. De lehet, hogy amaz, nézett a mellette lévőre. Gyerünk, öcsém, biztatta magát a rendező szavajárásával, innen lentről úgysem tudod meg. Próba szerencse, és azzal a hatalmas diófán elkezdett mászni az egyik sötét keret felé. Az ablak szerencséjére résnyire nyitva volt, még kopogtatnia sem kellett. Óvatosan belépett, vigyázott, hogy minél kisebb zajt csapjon.

Bent a szobában az első lépésével belebotlott az ablak alá rakott börröndök egyikébe, úgy, hogy mindjárt hasra vágódott, a függönyt is magával rántva. A zajra rögtön világosság gyúlt a szobában. A földön fekvő Marcira rémült tekintetekkel, szóhoz sem jutva bámult a két vénlány megrökönyödött, fehér krémmel bekent arccal.

– Táncolunk egyet, hölgyeim?

– Nehezen ért ide – mondta később Kata, mikor Marci valamennyire már kijózanodva végre megtalálta a helyes ablakot.

Dohányízú volt a csókja. Marci még soha nem csókolt nőt, akinek a száján így lehetett volna érezni.

Hideg volt és száraz, úgy adta oda magát Marcinak a sötétben, minden öröm nélkül, mintha muszáj lett volna.

Mikor elment tőle, a nő felkapcsolta a lámpát. Apró, sötét kis pihéket látott az orra alatt. A filmvászon ezeket nem lehetett észrevenni.

Marci kielégítetlen férfitárggyal zörgetett be Bori ablakán még hajnal előtt.

– És a vőlegényemmel mi lesz? – kérdezte a lány suttogva, miközben Marci csaknem letépte róla a hálóingét.

Délelőtt, mikor János ébresztette, az egészből nem sokra emlékezett. Egyre csak Kata szőke haja járt az eszében, a verőfényes délelőtt lemosa az éjszakai rossz szájízt.

– Mikor láthatom? – kérdezte csendesén a művésznőt, miközben a stáb felszedelőzködött, és indult vissza Pestre.

Kata szívott egy mély slukkot hosszú szárú szipkájából, az erdő fáit tanulmányozta, úgy válaszolt a férfinak hosszan kifújva a füstöt.

– Nem tudom. Sok a munkám. Az operabálon ott leszek, ha arra jár, nézzen be oda – és köszönés nélkül elindult vele a kocsi.

Marcit kicsit bántotta ez a lekezelő stílus, de valami, amivel ő maga sem volt tisztában, hajtotta ezek után a szőke fürtök után. Valószínű az, ami azt a sok ezer mozinézőt is a vászon elé csalta.

– Nem veszed észre, hogy cseszik rád! – kérdezte megvetéssel a hangjában Bori is, miközben Paja önfeledten ölelte a lány derekát.

– Színésznőcske, jó lenne, mi! – szólt a kocsi után néző Marcinak a fiú. – Gyere, komám, inkább igyunk valamit – és már emelte is a szájához az egyik tegnapról megmaradt, félig telt borospoharat.

Marci fejében, miközben barátja kiürítette az innivalót, Kálmándy Kata felvételi zárshavai visszhangoztak, melyeket egyre csak ismételtgetett magában:

...azért a fiaimat egyszer szeretném elhozni. Megmutatni nekik ezeket az embereket, akik még értik a vadon szavát, akik valószínűleg azt is tudnák, mit kell mondani egy szarvasnak, ha hirtelen az ember elé toppan egy poros erdei úton. S akik gondoskodnak róla, hogy a fiaim fiainak életében is legyenek még széncinkék, fakopácsok...